

Нещодавно Законом України «Про утворення Вищого антикорупційного суду» утворено даний антикорупційний суд, а Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» врегулює його діяльність [5].

Згідно зі ст. 3 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», завданням цієї установи є здійснення правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства для захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів, судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні [5].

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», Вищий антикорупційний суд:

– здійснює правосуддя як суд першої й апеляційної інстанцій у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до його юрисдикції (підсудності) процесуальним законом, а також шляхом здійснення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у таких кримінальних провадженнях;

– аналізує судову статистику, вивчає й узагальнює судову практику в кримінальних провадженнях, віднесених до його підсудності, інформує про результати узагальнення судової практики Верховний Суд та надає йому пропозиції до висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальних вимог до суддів цього суду та гарантій їхньої діяльності, а також оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті [5].

Сьогодні Вищий антикорупційний суд (далі – ВАС) ще не функціонує, лише вчиняються організаційно-правові

дії щодо його утворення, урегульовуються питання з набору суддів, проходження ними конкурсу, але вже нині наявні законодавчі проблеми, які треба вирішити для того, щоби суд зміг ефективно розпочати свою процесуальну діяльність.

Прописані Законом України «Про Вищий антикорупційний суд» вимоги до кандидата на посаду судді ВАС ми вважаємо дискримінаційними, пропонуємо переглянути законодавцем такі вимоги, а також маємо констатувати проблему доступності посадових осіб НАЗК та НАБУ до слідчих суддів Вищого антикорупційного суду, адже, відповідно до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», установа суду буде лише в м. Київ, а слідчі судді саме цього суду мають працювати з посадовими особами НАБУ і НАЗК, які мають територіальні управління, що ускладнює співпрацю органів на місцях із таким судом.

Висновки. Отже, сьогодні суб'єктами протидії корупції в Україні є спеціалізовані суб'єкти, що розробляють державну політику у сфері протидії корупції, ухвалюють нормативні акти у відповідній сфері, координують діяльність органів державної влади, реалізують державну антикорупційну політику, а саме: Президент України, Верховна Рада України, прем'єр-міністр України, суд, органи державної влади та місцевого самоврядування. А також неспеціалізовані суб'єкти, як-от комерційні та некомерційні організації з різними формами власності, підприємства й установи, організації, засоби масової інформації, громадські формування тощо. Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, а також Вищий антикорупційний суд України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баштанник В. Формування державної антикорупційної політики в умовах модернізації влади. Наук. розвідки з держ. та муніцип. упр. К., 2012. Вип. 1. С. 25–34.
2. Циц С. Загальнотеоретичний аналіз корупції. Унів. наук. зап. Хмельницький, 2010. Вип. 1. С. 219–224.
3. Про прокуратуру: Закон України № 1697–VII від 28 серпня 2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
4. Про запобігання корупції: Закон України № 1700–VII від 31 серпня 2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України № 2447–VIII від 7 червня 2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>.

УДК 342.95

ПІДРОЗДІЛИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DIVISIONS OF JUVENILE PREVENTION OF NATIONAL POLICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF ADMINISTRATIVE ACTIVITY

Пісоцька К.О., аспірант кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті здійснено аналіз роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України як суб'єкта адміністративної діяльності. Досліджено наукові підходи до розуміння такого поняття, як «адміністративна діяльність Національної поліції України», запропоновано визначення поняття «адміністративна діяльність підрозділів ювенальної поліції».

Ключові слова: адміністративна діяльність, підрозділи ювенальної превенції, Національна поліція, захист, дитина.

В статье осуществлен анализ деятельности подразделений ювенальной превенции Национальной полиции Украины как субъекта административной деятельности. Исследованы научные подходы к пониманию такого понятия, как «административная деятельность Национальной полиции Украины», предложено определение понятия «административная деятельность подразделений ювенальной полиции».

Ключевые слова: административная деятельность, подразделения ювенальной превенции, Национальная полиция, защита, ребенок.

The article deals with the administrative activity of juvenile prevention divisions of National police of Ukraine. The author analyses scientific approaches to understanding such concept as “administrative activity of National police of Ukraine” and offers the definition of the concept “administrative activity of divisions of juvenile police”. The researcher highlights the main tasks of juvenile prevention divisions, scrutinizes and

defines the concepts "external and internal administrative activity of divisions of juvenile prevention of National police of Ukraine". The author studies the specifics of work of juvenile police divisions which are the object of the activity whereas the special subject is juveniles and minors, that is people under 18 years. Also the researcher relatively divides external administrative activity in preventive actions, administrative actions, investigation and search operations and criminal procedure measures. Defined its characteristics and the specific application. The main subjects of preventive measures and the modern condition of juvenile police are displayed as well. Studying administrative activity, the author comes to the conclusion that the primary purpose in administrative activity of juvenile prevention divisions of National police of Ukraine is prevention of offences and crimes among children and against children. That is why preventive measures assist in the struggle against breaking the law by adults and kids. Relying on the results of the research the author gives own definition of the concept "administrative activity of divisions of juvenile prevention of National police of Ukraine".

Key words: administrative activity, divisions of juvenile prevention, National police, protection, child.

Постановка проблеми. Основним завданням підрозділів ювенальної превенції є попередження, профілактика та розкриття злочинів, учинених дітьми. Підрозділи правоохоронних органів у сфері захисту прав і свобод дітей в Україні беруть свій початок ще із часів проголошення незалежності. Наукових праць, присвячених даній тематиці, теж чимало. І, здавалось би, за цей час усі здобутки науки і практики в цьому напрямі повинні бути проаналізовані та всебічно вивчені. Але наша держава «не стоїть на місці», постійно розвивається в правовому руслі світової інтеграції. Тому, обравши курс на євроінтеграцію, зобов'язала себе забезпечити ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини й громадянина. Так, реформування стоюється й органів кримінальної міліції в справах дітей, відтепер це підрозділи ювенальної превенції з оновленими завданнями та повноваженнями. Підрозділи ювенальної превенції є одним із суб'єктів адміністративної діяльності, який забезпечує громадський порядок та безпеку.

Метою статті є визначення підрозділів ювенальної превенції як суб'єктів адміністративної діяльності, здійснення аналізу наукових підходів до визначення поняття «адміністративна діяльність Національної поліції України», визначення сутності поняття «адміністративна діяльність підрозділів ювенальної поліції», характеристика діяльності підрозділів ювенальної превенції в межах адміністративної діяльності.

Стан дослідження. Вивченню поняття, сутності, форм та методів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ присвячені роботи таких учених, як: В. Авер'янов, О. Джафарова, О. Бандурка, І. Голосніченко, М. Качинська, Т. Мінка, Р. Миролюк, О. Негодченко та ін.

Вони внесли вагомий вклад у вивчення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ, але питання адміністративної діяльності підрозділів ювенальної превенції в сучасних умовах потребують додаткового дослідження.

Виклад основного матеріалу. На виконання завдань дослідження в межах цієї статті доцільним є здійснення аналізу поняття «адміністративна діяльність Національної поліції» у вітчизняній сучасній правовій доктрині.

Так, К. Бугайчук вважає, що адміністративна діяльність органів поліції України – це врегульована нормами адміністративного права державно-владна, підзаконна, організаційно-розпорядча діяльність, спрямована: а) на надання поліцейських послуг у сферах охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, гарантування публічної безпеки і порядку, протидії злочинам та іншим правопорушенням, надання послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги; б) на впорядкування внутрішньосистемних поліцейських відносин і забезпечення чіткої організації та функціонування всієї системи підрозділів і служб Національної поліції України [1, с. 18].

Адміністративну діяльність поліції можна також визначити як урегульовану нормами адміністративного права її виконавчо-владну діяльність, спрямовану на гарантування особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів, прав і інтересів юридичних осіб, громадського порядку, громадської безпеки та бо-

ротьбу із правопорушеннями (С. Константинов, В. Олєфір та інші) [2, с. 8].

О. Калюк, С. Константинов та інші пропонують таке визначення адміністративної діяльності Національної поліції – це виконавчо-розпорядча, підзаконна, державно-владна діяльність із забезпечення адміністративно-правовими засобами публічної безпеки і порядку, попередження й припинення злочинів та інших правопорушень, надання публічних послуг фізичним та юридичним особам [3, с. 9].

Р. Миролюк адміністративною діяльністю Національної поліції вважає виконавчо-розпорядчу, державно-владну діяльність з організації та здійснення Національною поліцією функцій з охорони публічного порядку, гарантування публічної безпеки, попередження й припинення правопорушень адміністративно-правовими засобами та надання публічно-сервісних послуг [4, с. 8]. Таке формулювання здається нам найбільш доречним, адже автор, розкриваючи сутність поняття адміністративної діяльності, не тільки визначає мету останньої, але й чітко вказує на суб'єкта, що здійснює дану діяльність – органи Національної поліції України.

Для з'ясування сутності поняття «адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» необхідно визначити особливості виконання даним підрозділом такої роботи.

Основними завданнями підрозділів ювенальної превенції, згідно з п. 1 р. II «Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України», є: профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення; ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень, та проведення з ними заходів індивідуальної профілактики; участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення; вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорсткому поведінню з дітьми; вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, зокрема, здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб; провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти.

Отже, як бачимо, законодавець прописує основні завдання для підрозділів ювенальної превенції – це профілактика правопорушень, захист прав та інтересів дитини.

Специфіка роботи підрозділів ювенальної поліції полягає в тому, що об'єктом діяльності є спеціальний суб'єкт – малолітні та неповнолітні, тобто особа до 18 років. Однією з особливостей взаємодії поліцейського з неповнолітніми є насамперед урахування їхньої емоційної, фізіологічної та соціальної незрілості.

В. Оржеховська зазначає, що правопорушення, скоєні неповнолітніми, – це небезпечні соціальні явища, оскільки, по-перше, негативно впливають на формування особистості; по-друге, завдають значної шкоди суспільству через втрату трудових ресурсів (лише третина покараних повертаються до повноцінного суспільного життя); по-третє, відіграють значну роль у формуванні рецидивної

злочинності (дві третини рецидивістів розпочинають свій злочинний шлях ще неповнолітніми) [5, с. 60].

Тому важливою є робота, спрямована на попередження вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень такою категорією осіб, як діти. Індивідуальні заходи профілактики, що вживаються підрозділами ювенальної превенції, такі: ознайомлювальні, попереджувальні і виховні бесіди з дитиною за місцем проживання, навчання або роботи не рідше одного разу на місяць; ознайомлювальні, попереджувальні бесіди з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення; складання плану заходів з індивідуальної профілактики на основі вивчення матеріалів характеристик, індивідуально-психологічних особливостей дитини; відвідання дитини за місцем її проживання для з'ясування умов проживання, а також чинників, які можуть негативно впливати на неї та спонукати до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень; інші профілактичні заходи, передбачені законодавством.

Адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції умовно поділяється на два види: зовнішню та внутрішню. Внутрішня – забезпечення діяльності, що служить (сприяє) більш ефективній та стабільній роботі підрозділів ювенальної превенції. Вона передбачає кадрове забезпечення підрозділів, службові наради, планування заходів, підвищення кваліфікації та атестування поліцейських тощо.

Зовнішня діяльність підрозділів ювенальної превенції спрямована на виконання завдань, що поставлені перед підрозділами державою й органами внутрішніх справ для гарантування публічної безпеки, порядку й охорони прав та свобод дітей. Розрізняють такі вектори зовнішньої діяльності: профілактична, адміністративна, оперативно-розшукова, кримінально-процесуальна.

Профілактичну діяльність підрозділів ювенальної превенції, згідно із Законом України «Про Національну поліцію» (далі – Закон) та наказом Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» (далі – Інструкції) [6], умовно можна поділити на:

1) профілактику як засіб попередження, що передбачає: планування і реалізацію профілактичних заходів у дитячому середовищі щодо попередження негативних явищ серед дітей; профілактичні заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності та правопорушенням серед дітей; сприяння в межах компетенції веденню обліку дітей шкільного віку, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів»; взаємодію з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади й органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями із профілактики правопорушень у дитячому середовищі, протидії домашньому насильству та дитячій бездоглядності; інші профілактичні заходи, передбачені законодавством;

2) профілактику як засіб контролю дітей, які вже скоїли правопорушення, або проти яких вчинили правопорушення, до якої належать: проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід із дитиною за місцем проживання, навчання або роботи не рідше одного разу на місяць; проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід із батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення; складання плану заходів з індивідуальної профілактики на основі вивчення матеріалів характеристик, індивідуально-психологічних особливостей

дитини; відвідування за місцем проживання дитини для з'ясування умов проживання, а також чинників, які можуть негативно впливати на неї та спонукати до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень; вжиття заходів щодо взяття на профілактичний облік та проведення профілактичної роботи з дітьми-кривдниками; вжиття інших профілактичних заходів, передбачених законодавством.

Адміністративна діяльність передбачає таке: притягнення до адміністративної відповідальності дітей віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, а також батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей; контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності вимог законодавства щодо заборони продажу неповнолітнім особам алкогольних, слабоалкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також щодо дотримання обмежень перебування дітей у нічний час у закладах, в яких провадиться діяльність у сфері розваг, та закладах громадського харчування; вжиття заходів для запобігання протиправним діям стосовно дитини і припинення таких; унесення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності обов'язкових для розгляду подань про необхідність усунення причин та умов, що призводять до вчинення дітьми адміністративних і кримінальних правопорушень; затримання і тримання не більше 8 годин у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей, які залишилися без нагляду, до передання їх батькам, законним представникам або до влаштування їх до закладів відповідно до законодавства; виклик дітей та їхніх батьків, інших законних представників під час провадження в справі про адміністративне правопорушення, учинене дитиною.

Як вже згадувалося раніше, ще одним напрямом зовнішньої діяльності підрозділів ювенальної превенції є оперативно-розшукова діяльність, що являє собою організацію заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла.

До таких заходів належать: установлення часу, місця, обставин зникнення дитини, індивідуальних особливостей дитини, її уподобань, фізичного та психічного стану на момент зникнення; опитування батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення; отримання фото дитини, інформації щодо особливих прикмет зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час зникнення; складання опису зовнішніх ознак, особливих прикмет, речей та одягу з метою розроблення орієнтування; з'ясування взаємовідносин, що склалися в дитини в сім'ї, навчально-виховному закладі чи спеціальній установі для дітей; складання схеми родинних, шкільних і позашкільних зв'язків, а також установлення контактів зниклої дитини в соціальних мережах; установлення наявності мобільного телефону, його IMEI та номера абонента; вжиття заходів щодо встановлення можливих місць перебування дитини з урахуванням рельєфу місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічних умов у день зникнення; відпрацювання місцевості, де зникла дитина.

Кримінально-процесуальна діяльність передбачає: виявлення фактів або ж прийом і розгляд заяв та повідомлень про факти домашнього насильства, вчиненого дітьми та стосовно дітей, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам; інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, у порядку, визначеному законодавством;

Висновки. Отже, пропонуємо таке визначення досліджуваного поняття. Адміністративна діяльність підроз-

ділів ювенальної превенції Національної поліції України – виконавчо-розпорядча, державно-владна діяльність з організації та здійснення функцій охорони публічного порядку, гарантування публічної безпеки, попередження й

припинення правопорушень дітьми та щодо дітей за допомогою профілактичної, адміністративної, оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної діяльності підрозділів ювенальної превенції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративна діяльність органів поліції України: підручн. / О. Безпалова, О. Джафарова, В. Троян та ін.; за заг. ред. В. Сокурєнка. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
2. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 196 с.
3. Калюк О., Константинов С., Куліков В. та ін. Адміністративна діяльність Національної поліції: навч. посібник для підготовки до іспиту / за ред. В. Кулікова. К.: Освіта України, 2016. 230 с.
4. Адміністративна діяльність Національної поліції: навч. посібник / кол. авт., кер. В. Глуховець. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 248 с.
5. Оржеховська В. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: навч.-метод. посібник. К.: ВіАН, 1996. 351 с.
6. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17 грудня 2017 р. № 1044. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>.

УДК 347.9

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБИГУ СУДУ

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF THE DATABASE OF DOCUMENTS IN THE COURT

Погорілецька А.В., старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

*Криворізький факультет
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Богатирьова М.О., викладач

*Криворізький юридичний коледж
Національного університету «Одеська юридична академія»*

У статті висвітлено теоретичні і практичні проблеми організаційно-правового аспекту концепції впровадження Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи в судочинство. Проаналізовано проблеми функціонування автоматизованої системи документообігу суду. Акцентовано увагу на питаннях регулювання права громадян на доступ до публічної інформації під час забезпечення судочинства України. Зроблено висновок щодо необхідності розширення можливостей автоматизованого комплексу Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи з питань доступу і правового регулювання права громадян на доступ до публічної інформації, забезпечення відкритого правосуддя в Україні.

Ключові слова: судова влада, судочинство, система документообігу, судова справа, відкритість, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, право громадян на доступ до публічної інформації.

В статье освещаются теоретические и практические проблемы организационно-правового аспекта концепции внедрения Единой судебной информационно-коммуникационной системы в судочинство. Проанализированы проблемы функционирования автоматизированной системы документооборота суда. Акцентировано внимание на вопросах регулирования права граждан на доступ к публичной информации при обеспечении судочинства Украины. Сделан вывод относительно необходимости расширения возможностей автоматизированного комплекса Единой судебной информационно-телекоммуникационной системы по вопросам доступа и правового регулирования права граждан на доступ к публичной информации, обеспечения открытого правосудия в Украине.

Ключевые слова: судебная власть, судочинство, система документооборота, судебное дело, открытость, Единая судебная информационно-телекоммуникационная система, право граждан на доступ к публичной информации.

The problems of the information communications development at the present stage of the European integration processes of Ukrainian society require the creation of new organizational and legal mechanisms for information activities of state authorities, that is due to the growing interest of the public in an open and transparent justice, which requires the development of new standards for information and communication facilities for use by Ukrainian courts.

The application of the automated database of documents in the court since 2011 allowed the principle of independence of the court to be implemented, creating the absence of a judge's dependence on the distribution of a particular case under certain subjective factors. In turn, the modern process of implementing information technology processes into the judicial system and the law enforcement mechanism of the state causes certain problems during the operation of the implemented information technologies and the impossibility of using and adapting the existing complex to a single standard.

The purpose of this article is to study the theoretical and practical problems of the organizational and legal aspect of the functioning of the database of documents in the court regarding the implementation of the concept of the Single Judicial Information and Telecommunication System in the administration of justice.

The modern concept of the functioning of the information and communication complexes of the automated database of documents in the court today requires the revision and reprogramming of individual modules to improve the functioning of software products in the implementation of certain processes of processing, storage, transmission, data formation in the implementation of justice.

Using existing databases in the legal process, it is not possible to store the results of recordings of court sessions in cloud space, due to outdated resources and application in courts of various hardware fixations that record different file formats with the recording of the court session, which complicates the work with these electronic documents.